

Марина Миливојевић

К.

МАРИНА МИЛИВОЈЕВИЋ – МАЂАРЕВ рођена је у Београду 1969. године. Факултет драмских уметности (на катедри за драматургију) завршила је, такође, у Београду. Као драматург и позоришни критичар радила је на пројектима Телевизије Београд. Постдипломске студије на одсеку театрологије завршила је 1997. године.

Објављене и изведене драме: *Иванине иџрачке*, *Нико*, *Камена срца*, *Вилинска (меџа)физика*, *Три ѡрасеџа*.

Живи и ради у Београду као драматург у Југословенском драмском позоришту.

Марина МИЛИВОЈЕВИЋ

К.

ЛИЦА:

ФРАНЦ КАФКА	УМЕТНИК У ГЛАДОВАЊУ
ХЕРМАН КАФКА	МЕНАџЕР
ЈУЛИЈА КАФКА	ЧИСТАЧ КАВЕЗА
ЕЛИ КАФКА	УПРАВНИК ЦИРКУСА
ВАЛИ КАФКА	ЈОЗЕФ К.
ОТЛА КАФКА	ТИТОРЕЛИ
МАКС БРОД	ОФИЦИР
ФЕЛИС (ФЕЛИЦИЈА) БАУЕР	ГОСТ
ДОРА ДИМАНТ	ВОЈНИК
МИЛЕНА ЈЕСЕНСКА	ОСУЂЕНИК
ГРЕТА БЛОХ	БУЉУК ДЕВОЈЧИЦА

Овако је са Францом Кафком било, када је било, а можда
(уопште) и није било?

I СЦЕНА или *К. као казна*
Санаторијум Кирлинг, 1924. године

Скромна болесничка соба. У соби су Франц (41) и Дора (21). Франц седи за столом. Пише. Туберколоза га је "појела". Дора је до њега. Забринуто га посматра.

ДОРА: Франц, доктор каже да се процес неповољно развија и да ти ништа не чиниш да се твој положај макар мало побољша.

Франц ћуши. Дора губи смирљење.

ДОРА: Зар су ти глупи принципи важнији од мене?
(Нема одговора)
Баш сам ћурка! Негујем те. Ноћима због тебе не спавам. Тебе баш брига. Не волиш ме! Нећеш ни да ме пољубиш!

ФРАНЦ: Доро, ја имам туберколозу.

ДОРА: Ниси једини. Санаторијум Кирлинг их је пун. Испод сваког дрвета љуби се по неки пар. Само се нас двоје никад не љубимо. И само се ти не трудиш да оздравиш. Доктор је рек'о да би мог'о.

ФРАНЦ: Процес туберколозе у овом стадијуму је незаустављив.

ДОРА: *(Ошме му оловку, баца у ћошак)*
Ти све знаш?! Шта мислиш да ћеш доказати ако даш Максу своја писанија и цркнеш?

Франц јој не одговори. Извади из џепа нову оловку. Наставља да пише. Дора је бесна.

ДОРА: Е не идем на станицу по Макса. Нећу!

Франц је нежно заљри. Љуља је у заљрљају као дете. Тешко дише.

ФРАНЦ: Молим те Доро, иди на станицу. Не желим ја да умрем, само сам веома слаб.

ДОРА: Лажеш, бубо лажљива! Шта би ти фалило да оздравиш, па да заједно одемо на море, да се купамо, скупљамо шкољке, једемо наранџе. Баш би нам било лепо.

ФРАНЦ: Било би.

- ДОРА: Па што се не трудиш? Што мене кажњаваш због тамо неких свађа са оцем, вереницама, публиком? Ја сам дошла тек после.
- ФРАНЦ: Болест нисам ја зазвао, а што се радова тиче, они су ми све у животу.
- ДОРА: А ја? Макс мора да дође, да сачува писанија. Она су главна.
- ФРАНЦ: Права си напаст.
- ДОРА: Јесте, ја сам напаст! Само да знаш све ово, та туберкулоза, све ти је то од писанија и гладовања.
(Франц ћути) Зашто бар не покушаш? Зашто не једеш, не спаваш?
- ФРАНЦ: Прекини!

Франц добија јак најад кашља. Дора му ужурбано сирема лек. Он покушава нешто да каже.

- ДОРА: Доктор је казао да не причаш много. То те умара.
- ФРАНЦ: ... Желим да заједно одемо на море...
- ДОРА: Ћути.
- ФРАНЦ: ... Да скупљамо шкољке, једемо наранџе
(Дора му даје лек) ... Али не знам како да то изведем.
- ДОРА: Тако што ћеш редовно узимати лек.
- ФРАНЦ: Иди на станицу, молим те.

Дора невољно сипавља шешир на главу.

- ДОРА: Хоћеш ли о свему још једном размислити?
- ФРАНЦ: Хоћу.
- ДОРА: А хоћеш ли ме пољубити?
- ФРАНЦ: Нећу.

Дора љубишићо изађе. Франц се превали на кревет. Веома тешико дише. Одједном, пред њим искрсава приказ из његове приче. Он зашварача очи.

II СЦЕНА или *К. као Кафка*

Велики зрадски ѿрџ. На ѿрџу је експраваганини кавез у коме лежи уметник у зладовању. Око кавеза се чује овација маса. Испред кавеза је менаџер. Поред кавеза су једна корјуленина и једна вишка дама. Обе су усирејшале. У хошку је сшо са скромном болесничком храном.

МЕНАѢЕР: Даме и господо! Част ми је представити вам чудо које пориче све научне теорије! Биће које је превазишло и саму мајку природу! Човека који је показао јединствену снагу људске воље гладујући за вас, само за вас даме и господо, четрдесет дана! Даме и господо, представљам вам уметника у гладовању!

Музика свира шуш. Даме одушевљено, дамски аїлаудирају. Величансївем ѿкреїшма менаџер оїшвара кавез и износи у наручју слабаишої уметника у зладовању.

МЕНАѢЕР: Погледајте само како је он слашан!

Продрмуса џа.

УМЕТНИК: Али ја бих могао превазићи и самог себе. Ја бих могао још!

МЕНАѢЕР: Мораћемо га водити лекару. Даме, преузмите.

Менаџер добази уметника дамама. Даме уїлашено крикну као да им добацује изузетно скуїоцену вазну. Дебела дама шчеїа уметника. Уметникове ноге су окачене о њене снажне кукове, а она џа ѿридржава за задњицу. Око ње оїшрчава мршава дама. Она задржава фине манире, но, очигледно је да би волела да узме уметника.

МЕНАѢЕР: Даме и господо, нико не може ни појмити колико је тешко гладовати четрдесет дана. За такав подухват потребна је наднаравна снага. Јер, бити без хране четрдесет дана значи, силно патити.

УМЕТНИК: Али мени прија, ја желим још!

Дебела дама бесно зарежи на мршаву јер ова не одусїаје од ѿокушаја да јој ѿреїшме ѿлен. Мршава дама се немоћно сруши на ѿод. Са неизрецивом шугом ѿосмаїра уметника у зладовању који немоћно виси у наручју дебеле даме. Мршава дама, заїшм, ѿримейи уметникову бело сїоїало како млиїшаво виси низ буїшине дебеле даме. Она болно, као куцка, арлаукне. Доџраби уметниково сїоїало. Лиже џа дузим језиком. Трїа џа у усїа и балави.

МЕНАЦЕР: Велики је бол поднео наш драги уметник у гладовању, грађани и грађанке, и зато, не мучимо га више. Нахранимо га!

Менаџер одушевљено љуцне њрсџима. Даме односе уметника за љосџављени сџо. Оне ѓа хране љроџив њеџове воље.

МЕНАЦЕР: Сигурно вас све интересује, грађани и грађанке, како је уметник издржао ово дуготрајно гладовање. Питаћемо га.

Даме уметнику заџуше усџа.

ДАМЕ: Ужасно тешко. Био је то страшан бол, али уметност је уметност.

УМЕТНИК: *(Оџрџне се)*
Ја могу још! Ја могу још! Нећу да једем. Нећу! Нећу!

III СЦЕНА или *К. као кавез* Праг, 1907. година

Трџезарија у кући љородице Кафка. За сџолом је цела љородица. На челу сџола је Херман (55), до њеџа Оџла (15), заџим Ели (17) и Вали (18). Франц (24) седи љоред мајке Јулије (52) која је на зачелу. Сви најџџо очекују Францов одџвор на већ љосџављено очево џџџање.

ФРАНЦ: Нећу.

У љородици насџане џајаџ. Сви најџџо очекују џџџа ће оџџаџ рећи.

ХЕРМАН: Како то, нећеш?

Забринуџџа мајка љреузима иницијаџиву. Сџџа суџу у Францов џањџр.

ЈУЛИЈА: Хајде једи, једи, слабо си јео.

ФРАНЦ: Молим те мама, пусти сад јело.
(Оцу)
Запослио сам се удржавном заводу да би ми више времена остало за писање прича.

Оџџаџ љрекормо љоџледа мајку. Она је уџлашена. Исџусџџи кашџку.

ЈУЛИЈА: Ниси нам ништа рекао.

ФРАНЦ: Знао сам да се нећете сложити.

ХЕРМАН: А ја, шта ја да радим? Ко да ми води књиговотство, ко да брине о 'артијама? Ја сам да бринем бригу о капарама, фактурама, утеривању дугова

Франц слеће раменима.

ХЕРМАН: Слушај, посао одлично стоји, млатимо добре паре. Да се оставиш тих песмица, да се вратиш у фирму и да се жениш.

ФРАНЦ: Нећу.

ЈУЛИЈА: Франц, писање је лепа разонода, али од тога се не може живети. Па која жена би пошла за песника?

ОТЛА: Ја!

ЈУЛИЈА: Отла!
Отла сагне главу. Срче супу. Повремено гледа преко кашике.

ФРАНЦ: Наћи ћу жену која ће волети моје приче.

Полако се у разговор укључују и сестре, али ње нешто ишло се усуде да ишла кажу Ели и Вали прво погледају у оца као да шраже од њега дозволу да гворе.

ВАЛИ: Франц, ја ти као сестра кажем. Чак и да нађеш такву жену и њој ће требати кућа, башта и низ других ситница које се могу купити само за паре. Иначе неће бити срећна.

ФРАНЦ: Моја породица ће бити срећна и без тих дрангулија.

ЈУЛИЈА: Како ти то с нама? Ми сви зависимо од фабрике! Молим те пази шта причаш за столом. И боље би ти било да ћутиш и једеш. Још ће нам ручак пресести због тамо неких песмица.

ФРАНЦ: Не пишем песме.

ОТЛА: Франц пише приче, мама.

ХЕРМАН: У собу, сместа у собу!

Ойла улашено усјаје. Журно одлази. Мајка да сестрама знак да усјану. Оне посремају сјо.

ЈУЛИЈА: Да узмемо сви по колач. Франц ће се сабрати. Сигурно му се повећала температура. Чим му се повећа температура, постаје нервозан. У последње време, Франц, то ти се често дешава. Пази да се не развије у некакав процес. Иди у собу и лези. Донећу ти облоге.

ФРАНЦ: Људи, говорим озбиљно. Ја хоћу да пишем.

ЕЛИ: Зашто нас терориреш тим твојим причама? Никоме се не свиђају. Глупе су, безвезне и бесмислене.

ФРАНЦ: Није истина. Максу се свиђају, а сви знају да он зна шта вреди!

ВАЛИ: Лаже те! Од њега ће можда још и постати писац. Талентован је. Али ти никад! Франц, није време за романтику. Ово је '907.

ФРАНЦ: Нећу да живот проведем као отац. Хоћу да пишем!

Отац ћресне руком о сиво. Тањире ћоскоче и звекну. Сестире се уилаше. Гурајући се, изађу најоље. Заћворе вратиа за собом. Отац усћане. Крене ка Францу. Мајка ћакође усћане. Иде ка оцу.

ЈУЛИЈА: Хермане, молим те. Франц је још млад и тако је нежног здравља. Поправиће се. Па, тек му је 24. Франц! Сместа се извини оцу.

Франц усћаје од сивола. Узмиче ћред оцем. Дође до вратиа. Оћвори их.

ФРАНЦ: (Немо)
Нећу.

Изађе најоље.

IV СЦЕНА или К. као Конћакћ Праг, 1912, године

Скромна Максова соба. У соби су Фелиција и Макс. Они су у исћој ћози у којој су ћрећходну сцену завршили Херман и Јулија, само ићћо сада нема Франца Кафке. Вратиа су заћворена. Чује се куцање. Фелиција и Макс са несћрићљењем ћледају у вратиа. Вратиа се оћварају. На оћшћће изнаћађење ћојављује се Франц. Исћод мишке држи књиће. Он увића забуну.

ФРАНЦ: Дошао сам да вратим књиће.

МАКС: У реду је. Чекамо госпођицу Грету Блох. Није те било ових дана. Хтео сам да ти је представим. Изванредно лепа дама. Госпођице Фелиција, ово је Франц Кафка. Недавно је у једним књижевним новинама објавио врло интригантну причу. Многи су се позитивно изразили о њој.

ФЕЛИЦИЈА: Особито ми је драго да смо се упознали господине Кафка. Господин Макс који је изванредан познавалац књижевности, изразио се не једном, веома похвално о вашем раду. Не сумњам да ће Грета жалити зато што се нисте срели. Она воли да упознаје нова лица.

Фелиција му љуби руку на љубави. Франц њену руку задржи у својој дужи нешто шире је то неопходно.

МАКС: Ово је Франц, Фелиција Бауер, љубитељица књижевности.

ФРАНЦ: Госпођице, не верујем да би смо се ја и Грета слагали. Ја волим мирније и скромније људе.

Фелиција љубавља фризуру. Франц јој понуди да поново седне. Он седне до ње. Дуго се љубају. Макс их само с времена на време љуба. Он је веома заокуљен кичишким дошерицањем љуба. С времена на време, љуби им љуба наклона осмех.

ФРАНЦ: Ја често долазим код Макса. Доносим му своје радове. Корисно је чути примедбе једног критичара.

ФЕЛИЦИЈА: Причинили бисте ми велико задовољство када би сте и мене упознали са вашим делима. Мада ја немам те школе, тог критичарског искуства, чини ми се би неколико топлих речи једне жене... даме, могло бити од значаја за ваше књижевно дело. На крају, књиге нису намењене само критичарима.

ФРАНЦ: Веома радо бих да вам поклоним један примерак, али га сада немам овде. Морали би смо се поново видети да вам га дам.

ФЕЛИЦИЈА: То би било лепо од вас, само, бојим се да је неизводљиво.

ФРАНЦ: Зашто?

ФЕЛИЦИЈА: Ја живим у Берлину. У Прагу сам сам само на пропутовању и, на жалост, не могу си приуштити дужи боравак, иако бих волела. Ово је тако леп град.

Франц и Фелиција уишћино њољледају Макса као да ѓа моле за савећи. Он исћрва не обраћа њажњу на њих. Гледа на сачи. Трѓне се.

МАКС: Зашто се не би видели вечерас, после представе?

ФЕЛИЦИЈА: Ми право из позоришта идемо на воз. Путујемо ноћу. Тако жели госпођица Грета.

Дуѓа њауза. Франц и Фелиција су узрујани. Не моѓу се доѓоворићи, а време немилосрдно ѡролази.

ФЕЛИЦИЈА: А зашто не пођете с нама у позориште? Господине Макс, да ли бисмо могли наћи карту за Франца, господина Франца?

МАКС: Сумњам. И за нас троје сам једва добио карте. Јидиш позориште је у моди. Ако Грета не дође за пет минута, пођи ти с нама уместо ње, Франц. Ви, Фелиција, обуците мантил да би смо били спреми ако Грета дође.

Макс облачи мантил.

ФЕЛИЦИЈА: Било би сасвим нормално да не дође. На сајму има важан пословни састанак. Очекује да добије унапређење. За разлику од већине... дама које теже лепом дому, она жели каријеру.

Франц јој ѡридржава мантил. Она ѓа облачи. Њихова шћела само шћио се не додирују. Макс ѓледа на свој цейни сачи.

МАКС: Почињем одбројавање.

ФЕЛИЦИЈА: Причајте ми нешто лепо, нешто о вашим делима. За мене, обичну жену, службеника која се мора сама издржавати и којој је живот сиромашан лепотама, то је просто не непојмљиво.

Франц је ѡоласкан њеним ѡозивом, али је збуњен, јер времена је све мање и мање.

ФЕЛИЦИЈА: Ви уметници у својим рукама кријете читаво богатство коме се и кнежеви диве. Читала сам, на пример, о Гетеу...

ФРАНЦ: Бојим се госпођице да не могу стати у ред таквих величина као што је Гете...

ФЕЛИЦИЈА: Никад се не зна, млади сте.

ФРАНЦ: Људи обично не воле много моје приче. Можда се ни вама не би допале.

На вратиима се чује куцање. Франц и Фелиција су нејријатно изненађени. Макс оивара вратиа. На Фелицијино и Францово жаљење улази Грејта.

ГРЕТА: Извините молим вас. Шеф ме није звао на пословни састанак, већ да ми се удвара.

ФРАНЦ: То није разлог да плачете. Сигуран сам да сте довољно паметни да се изборите за унапређење на неком другом месту.

ГРЕТА: *(Заводнички љуби руку на љубац)*
Лепо је имати подршку.

МАКС: Ја сам вас баш хтео упознати. Ово је господин Франц Кафка.

ГРЕТА: А, Франц! Ја сам Грета. Макс, зашто нисте рекли да је Франц тако нежан младић?

ФЕЛИЦИЈА: Грета, господин не само да је нежан младић него је и одличан писац. Нас двоје смо веома лепо разговарали, док ти ниси дошла.

(Францу)

Молим вас, покушајте. Можда би вас пустили у позориште. Господине Макс, сами сте рекли да познајете неке људе из позоришта.

МАКС: Не брините, даћу му моју карту. Идите вас троје.

ГРЕТА: У чему је проблем?

МАКС: Франц нема карту, а госпођица и он су се тек упознали и не би да се растају.

ФЕЛИЦИЈА: Не бих да се мешам, али чини ми се да би било згодније, Грета, да ти одустанеш. Није лепо да господину Максу узимамо карту, јер је он чекао у реду.

ГРЕТА: Ако већ желиш да будеш са господином, а ти остани овде.

ФЕЛИЦИЈА: Али господин и ја се не познајемо.

ГРЕТА: Сад си још и стидљива! Нећемо се расправљати. Господин Франц је фин човек. Довиђења Фелиција.

Грејта се рукује са Францом. Мало дуже га љуби. Окрене се. Оде са Максом. Франц и Фелиција су коначно остали сами. Фелиција га узме за руку. Слободном руком Франц је љуби по образу.

ФЕЛИЦИЈА: Не љутите се на њу. Ни ја се не љутим. Уствари, ја се никада не љутим.

Франц је пољуби у чело, ња у браду, ња у усња.

ФЕЛИЦИЈА: Закључајте врата и будите тихи да нас онај капетан из суседне собе не чује и причајте ми о процесу стварања ваших дела.

Љубе се.

V СЦЕНА или *К. као књиџа*
Праг, 1913. године

Мала шпампарија. Франц, Ојла и Макс су у шпампарији. Макс прегледа и кориџује Францове радове. Франц и Ојла су у пози у којој смо оставили Фелицију и Франца. Поред Ојле је завежљај.

ОТЛА: Овај рад око штампарије те страшно исцрпљује, мили мој. Мама и ја се бринемо. Не једеш редовно. Донела сам ти нешто да поједеш, да се окрепиш.

ФРАНЦ: Ниси требала. Нисам ни гладан ни уморан. Осећам да могу. Осећам да коначно смисао свог живота налазим у књижевности, баш као и Макс.

ОТЛА: Желим да Јехова буде на твојој страни зато што си храбар.

ФРАНЦ: Ова књига коју штампам “Разматрања”, доживеће успех! Пишем и нову приповетку. Зове се “У кажњеничкој колонији”. Одвојићу се од оца. Требало би и ти да покушаш. Већ си га довољно изнервирала тиме што си одбила просца по његовој мери и што се дружиш са ционистима. Могли би смо живети заједно, мила моја.

Ојла се само блаџо осмехне. Черсџо сџегне Францову руку.

ОТЛА: Ти људи са којима се ја дружим су храбри Јевреји. Ја нећу да се удам за првог шоњу који се оцу свиди. Хоћу да сама бирам свој пут, као и ти.

- МАКС: Темпераментна мала ционисткиња!
- ОТЛА: Верујеш ли, Макс, да то што Франц пише вреди? Ја верујем!
- МАКС: Та врста експресионизма је у моди а и његов процес писања је консеквентан и провокативан.
- ФРАНЦ: Немој да бринеш мила. Све ће бити у реду. Уз мене си не само ти него су и Фелиција и Макс. Макс ће објавити позитивну рецензију. Зар не, Макс?

Макс ћуји. Прелистава и кориџује рукопис. На вратицама се појави Херман. Оглашава се гласник куцањем. Сви се ширгну.

- МАКС: Дobar дан.
- ХЕРМАН: 'Оћу да говорим са сином.
- МАКС: Изволите.
- ХЕРМАН: Могу да седнем?
(Макс му дода столицу)
Седите сви, шта сте се укипили?

Сви као по команди седну, сем Франца. Он је бесан. Макс га цимне да седне поред њега.

- ХЕРМАН: 'Оћу да ти кажем да ми не требају твоји новци. Подићи ћу кредит у банци. Угледан сам човек. Имам свој конто. Друго, 'тео сам да с тобом прозборим реч, две к'о пријатељ.
- ФРАНЦ: Почни.
- ХЕРМАН: Ово што ти будем рек'о не мораш сматрати истином, довољно је сматрати да је то потреба, потреба да се преживи.
(Засијане)
Знаш добро да се ја ич не разумем у књиге, али знам да су и књиге спекулација. И за њу су потребне паре. Уосталом, то ти најбоље може рећи твој другар.
- ФРАНЦ: Мене ће подржати критичари.
- ХЕРМАН: Неће, јер су и они људи. А ти не пишеш за људе.
- ФРАНЦ: А за кога ја то пишем?
- ХЕРМАН: То се и ја питам, ал' за људе, јок!
- МАКС: Дозволите ми да се умешам, господине. Ја сматрам да ваш син креира нови стил и...

- ХЕРМАН: *(Иронично)*
Е, мој Макс...
- ФРАНЦ: Писање је за мене живот! Ја у причама износим само оно што осећам, доживљавам...
- ХЕРМАН: Немој ми рећи да си луд начисто?
- ФРАНЦ: Говорим истину!
- ХЕРМАН: Значи, луд си.
(Цокће)
Макс, док тебе није знао био је само килав. Сад је и луд и килав.
- ФРАНЦ: Ја тебе не вређам.
- ХЕРМАН: Ма, ко те вређа! Само 'оћу да ти кажем, несрећниче, кад пропадне та шпекулација, пријатељи ће те оставити. Тада ћеш се вратити мени и ја ћу те примити да ми водиш књиговотство.
- ФРАНЦ: *(Смеје се)*
Кавез тражи птицу!
- ХЕРМАН: *(Љућито одмахне руком)*
Кажем ја, он је начисто полудео.
(Оћли)
Отла, иди кући.
- Оћла се демонстративно окрене од оца.*
- ОТЛА: Чувај се Франц. Олово је штетно по здравље.
(Пољуби га)
Јахве алохим.
- Одлази. Херман лагано одлази.*
- ХЕРМАН: Узгред Макс, од оне твоје молбе да будем дародавац твом листу нема ништа. Да си ме послуш'о и дговорио ову луду, ја би' ти све платио. Овако, ништа!
- Херман одлази. Франц је зајанен. Гледа у Макса.*
- МАКС: За независност се плаћа висока цена. То ћеш и сам ускоро открити.
(Пљесне га по рамену)
Сад, на посао. Суштинска веза са реалношћу у књижевности није круцијална. Консеквентно се држи ових смерница!
(Мало се дошера њред огледалом)

ФРАНЦ: Помози ми да завршим ово. Знаш, не могу да плаћам све раднике. Скупо је. Мислио сам да им ти и ја помажемо.
 МАКС: Не могу. Морам назад у канцеларију. Чекају ме. Ти остани на линији започетог процеса. Срећно!

VI СЦЕНА или *К. као Коиџус*
 Праг, 1914. године

Францов чисти и скроман сџан. Оџворен је ѓрозор. Кроз ѓрозор доџице свеџлосџи сунца и звуци са војничке ѓпараде. У соби су Греџа, Макс и Франц.

ФРАНЦ: Зашто Фелиџија није дошла кад сам њу позвао?
 ГРЕТА: Мислила сам да ће ти неко бити потребан, па сам се пријавила у добровољце.
 ФРАНЦ: Њу сам звао.
 ГРЕТА: А ја ти сметам?
 ФРАНЦ: Не сметаш.
(Пауза)
 Можда је озбиљно спречена.
(Греџа ѓуџи)
 Сигурно је озбиљно спречена. Иначе, дошла би.
 МАКС: Није ни важно. Грета је ту. Ја сам ту.
 ФРАНЦ: Да није болесна?
 ГРЕТА: Није.
 ФРАНЦ: Лажеш, дошла би!
 ГРЕТА: Не би! Надала се да ћеш постати славан писац, али после твог последњег неуспеха дигла је руке. Сад свако вече излази са другим господином.

Греџа се ружно, иронично насмеје. Франц само шџио не експлодира. Макс ѓа умирује.

МАКС: Биће боље, биће боље. Сада су људи преокупирани мобилизацијом и могућношћу избијања рата. Нико нема времена за књижевност. Сматрам да треба да сачекаш свој тренутак.

- ФРАНЦ: Када сам је објављивао другачије си причао.
- МАКС: Да, али сам ти и тада скретао пажњу да се окренеш реализму. Сувише цениш симболизам. Мало ко у ова ратна времена може схватити твоје преокупације. Ето, тај твој роман, “Процес”...
- ФРАНЦ: Макс, молим те.
- МАКС: ... поново чист симболизам! Деструктивни симболизам!
- ФРАНЦ: Остави ме на миру.
- Грејџа да знак Максу да ућуји. Зајимм ѓа лаѓано изѓура из собе.*
- ГРЕТА: Макс, буди тако паметан као што си учен, па га препусти мени.
- МАКС: *(У одласку)*
На мене увек можеш рачунати.
- Макс одлази. Грејџа осџаје са Францом.*
- ФРАНЦ: А шта ти чекаш?
- ГРЕТА: Шта си нашао на Фелицији? Ружна је. Баш је ружна.
- ФРАНЦ: Прекини да вређаш своју другарицу.
- ГРЕТА: Ја вређам?! Ма не! Не знам како стоји с ногама, али дизање руку, одустајање у ово полетно време, када наша армија силовито побеђује, није у моди. У моди су добровољци.
- ФРАНЦ: Шта причаш то?
- ГРЕТА: Свиђаш ми се. Сама сам се понудила да дођем.
- Усџаје, оџкојчава своју блузу. Иде ка Францу. Он узмиче.*
- ГРЕТА: Ни мени се не свиђају твоје приче, али бих ти могла дати користан савет. Треба да признаш да си крив. Првом приликом признај и видећеш да ће све бити лакше.
- Франц је ударио леђима о зид. Грејџа баџи на сџо блузу. Осџала је у сукњи и црном секси корсејџу који исџиче њене бујне и леје ѓруди.*
- ФРАНЦ: А Фелиџија?
- ГРЕТА: Фелиџија је у Берлину, ја сам овде.

Франц мерка вратиња која су на суседном зиду. Грејша њо примети. Закључа вратиња. Извуче кључ. Игра се кључем. Франц се уилашио као ђаче. Грејша се смеје ђрохојом. Добаци му кључ. Он га шејриљаво испусти.

ГРЕТА: Нећу ти ништа!

Грејша седне на сиволицу. Ележанјино, лагано заврне сукњу. Зајеже њажљиво црну, дуљачку чийкасју чарају са црном њодвезицом. Испуружи ногу да види да ли је чарају добро зајежла. Нога јој је вијика, дуља.

ГРЕТА: Ја имам свој новац, свој мираз, своју слободу и свој живот уређујем према мојим жељама...

Кад заврши са зајезањем чараје ѡријали циљареју. Франц јој ѡриђе.

ФРАНЦ: Оно за Фелицију није тачно.

ГРЕТА: Како ти кажеш, лафе.

Франц је ѡведе ка кревету. Франц лежне на кревету. Грејша ојкојча сукњу.

ФРАНЦ: Не волим глупе, било да су мушкарци или жене. Али, једно ти морам рећи. Волим Фелицију.

ГРЕТА: Шта се ту може.

Грејшина сукња сјадне. Франц ѡдижне ѡкривач на кревету. Грејша зако- рачи да лежне на њега.

VII СЦЕНА или К. као Кривица Берлин, 1914. године

Соба у Фелисином дому. У ѡријезарији је Фелис.

ФРАНЦ: (Off)
Фелис!

ФЕЛИС: Франц.

Франц улази у ѡријезарију раширених руку. Фелис рашири руке, ѡрчећи ка њему. Он ѡрчи ка њој. Она ѡројрчи ѡред њега. Зајвори вратиња. Леђима се ослони на вратиња.

ФЕЛИС: Грета ме је упознала са непријатном чињеницом да си поново у свађи са папа. То није лепо. Бринем се за тебе.

- ФРАНЦ: Ако се бринеш, зашто ниси дошла на претходни са-
станак? Била си ми потребна.
- ФЕЛИС: За Бога, Франц, била сам болесна.
- ФРАНЦ: Тако сам и мислио. Грета ми ништа није рекла, а било ми
је тешко без тебе.
- ФЕЛИС: Знам. Ја сам је замолила да ти ништа не говори. Не бих
могла поднети да те поред оних грозних критика
оптерећујем мојом болешћу. Је л' да, душице?

*Франц се осмехне. Покуша да јој додирне зруди и да је пољуби. Она му
нежно, мазно у руке пољуби шољицу кафе, а у усна колачић. Све време, до
Грејиног доласка, Франц покушава да додирне Фелис. Она му вешито
бежи, послујући око столице за ручавање.*

- ФЕЛИС: И, како ти иде на послу?
- ФРАНЦ: Отаљава се.
- ФЕЛИС: Но, но, но. Не говори тако. Сада кад момке масовно
шаљу у рат, отвара ти се велика могућност за брзо
напредовање. Могао би бити адвокат, а не само
службеник у заводу. Има нечег тако узбудљивог у суду.
- ФРАНЦ: Живот треба искористити за битније ствари.
- ФЕЛИС: За писање? Златан си ти Франц. Увек сам те волела због
оптимизма. Али, молим те, замисли каква је то жена која
нема башту, кућу, клавир...
- ФРАНЦ: Фелис, шта ће ти клавир!? Па, ти не умеш да свираш!
- ФЕЛИС: Моје ћерке ће умети. Знаш, у животу сам често била
жељна лепих свари, али сам одувек знала да могу бити
хиљаду пута боља мајка и домаћица од свих лепотица.
- ФРАНЦ: А шта ћемо са клавиром ако не будемо имали ћерке?
- ФЕЛИС: Франц, ја све то радим теби за љубав. Замисли како ћемо
бити срећни...
- ФРАНЦ: Волиш ли ти мене?
- ФЕЛИС: Па наравно! Волим твоје очи, твоја рамена...
- ФРАНЦ: А приче? Волиш ли моје приче?
- ФЕЛИС: *(Збуњено)*
Наравно.

- ФРАНЦ: Значи, прочитала си ону причу коју коју сам ти послао преко Грете?
(Фелис се не сећа)
“У кажњеничкој колонији”?
- ФЕЛИС: Лепа је.
- ФРАНЦ: Али је ти ниси прочитала.
- ФЕЛИС: (Мазно)
Што се стално враћамо на ту несрећну књигу?
- ФРАНЦ: Зато што је моја!
- ФЕЛИС: Имам и ја гоблене, па те не терам да их волиш!
- ФРАНЦ: Књиге и гоблени нису исто.
- ФЕЛИС: То ти мислиш!
(Сабере се)
Зашто се ми свађамо? Имамо тако мало времена. Треба да се договоримо око венчања, да ручамо са Гретом...
- ФРАНЦ: Ја сам дошао из Прага у Берлин само да бих те видео на неколико сати, а ти доводиш Грету?
- ФЕЛИС: Шта би свет рекао да смо се у кућу затворили? Па ми смо вереници!
- ФРАНЦ: Зашто је вереницима забрањено све што је љубавницима дозвољено?

Неко куца на вратица.

- ФЕЛИС: То је Грета. Молим те Франц, буди љубазан. Обећавам ти, кад се будемо венчали показаћу ти ти колико те волим.

Фелис отивара вратица. У собу улази Грејца.

- ГРЕТА: Ја опет касним.
- ФЕЛИС: Знамо како је тешко бити шеф.

Грејца њружи руку Францу на њољубац.

- ГРЕТА: Ма не, нисам била на послу. Моји су приредили забаву, па су ме терали да свирам клавир у четири руке са неким адвокатом.
- ФЕЛИС: Мора да је било веома забавно. Адвокат!

- ГРЕТА: Ах, удварач к'о удварач. Ни бољи ни гори. После сам, док смо пили ајс кафе у башти, сазнала да иде на фронт. Изгледа да многе шаљу тамо. Силне удаваче ће, изгледа, остати без ловине за одстрел, да.
- ФЕЛИС: Ја сам баш данас гледала једну параду. Момцима дивно пристаје војничка униформа. Мужевни су.
- ФРАНЦ: Мени су параде досадне.
- ГРЕТА: У Берлину ће, због мобилизације, бити пуно слободних места. Дођи. Могао би брзо напредовати.
(Иронично)
Могао би бити адвокат.
- ФРАНЦ: Фелис и ја смо се договорили да ћемо живети у Прагу.
- ФЕЛИС: Али Праг је село! За децу је боље да живе у великом граду. Лакше ће завршити високе школе.
- ФРАНЦ: Шта ако не буду хтели да уче?
- ФЕЛИС: Зашто не би учили? Ја ћу дати све од себе да буду добри ђаци. Уосталом, ако им понекад и не буде ишло, молим, ту је новац од фабрике, адвокатуре. Плаћаћемо професоре.
- ФРАНЦ: Хиљаду пута сам ти рекао да нећу да имам ништа ни са фабриком ни са судом.
- ФЕЛИС: Само сам рекла како би смо могли бити срећни.
- Франц љути устјане од столице. Фелиција се осмехне као да се дури неко дејше, а не њен вереник.*
- ФЕЛИС: Опрости Грета због овог. У последње време је тако раздражљив. Госпођа Јулија каже да је то од слабе исхране. Франц, ја заиста мислим да је крајње време да одустанеш од вегетаријанске исхране. Разболећеш се.
- ГРЕТА: Заиста Франц, добар адвокат да би добро водио судски процес, мора добро да једе.
- Грејша јој се савезнички осмехне. Шайне јој нешићо на ухо. Даје јој знак да оде. Фелиција још увек оклева. Гледа у Франца. Франц се и даље дури.*
- ФЕЛИС: Идем да прелијем печење.
- Грејша и Франц су остјали сами.*
- ФРАНЦ: Како се све ово глупо запетљало.

- ГРЕТА: Реци један разлог да не буде како је она замислила.
- ФРАНЦ: Све је сад бесмислено. Слушај Грета, ја те ценим као пријатеља.
- ГРЕТА: Нас не мешај. Реч је о Фелицији.
- ФРАНЦ: Морам. Слушај, ако, ако буде нешто непредвиђено због онога, ти ми се обрати. Ићићемо код најбољег лекара, платићу...
- ГРЕТА: Ништа се непредвиђено не може догодити.
- ФРАНЦ: Ако ипак буде...
- ГРЕТА: Неће бити! Ја с тобом не бих могла живети чак ни због детета. Ти си човек за Фелицију.
- ФРАНЦ: Фелис јесте добра и поштена девојка. Ја је и даље волим, али...
- ГРЕТА: Реци један добар разлог да не буде онако како је она замислила.
(Франц ћути)
За приче не брини. Чим добијеш повољне критике поново ће их завоleti.

VIII СЦЕНА или *К. као крв*
Праг, 1917. године

Скромна Францова соба у мемљивој њалаји Шенборн. У соби су Франц и Макс. Обојица су у изношеним оделима. Франц не мари за своје бедно одело. Послује око пећи на којој се кува чај у чајнику. Сво време послује око шоџ чајника. Макс покушава да њикрије руџу на сакоу.

- МАКС: Овај рат се претвара у процес разлагања мог грађанског живота. Никога више не интересује литература. У редакцији су поново одбили мој чланак. Знаш, имам осећај да се нека невидљива сила уротила против мене.
- ФРАНЦ: Ниси ти једини.
- МАКС: Плашим се да ме је неко оклеветао и да ће једног јутра у мојој соби осванути неки типови који ће ме ухапсити, одвести тек тако. Данас многе одводе тек тако.
- ФРАНЦ: Макс...

МАКС: ... Тек сад сам схватио! Ти имаш дар прекогниције. Пре три године си у “Процесу” описао оно што се сада догађа. То је фантастично. Слушај, знам људе који би то објавили и добро платили. Шта кажеш?

Нема одговора.

МАКС: Новац бисмо поштено поделити. Обојици је потребан. Могао би себи узети бољи стан, купити одело...

ФРАНЦ: Доктор ми је дао још годину, две живота.
(Засиане)
Имам туберколозу.

Макс ћући. Блесаво зуре у Франца. Чајник њиши.

МАКС: Откуд знаш да имаш туберколозу? Можда је прехлада.

ФРАНЦ: Кад си прехлађен обично не пљујеш крв.

МАКС: А ти си пљувао?
(Франц њојврдно климне главом)
Грозно.

ФРАНЦ: То је због напорног рада, слабог јела, писања и ове мемљиве собе.

МАКС: Несумњиво.

ФРАНЦ: Треба ми помоћ. Бојим се Макс.

МАКС: Да.

Тишина. Франц очекује да ће Макс још нешто казати, али Макс ћући.

ФРАНЦ: Треба ми боља соба. За њу немам пара.

МАКС: За собу не брини, писаћу Фелис.

ФРАНЦ: Фелис ми није баш најприврженија и ако ми је вереница. Измакне се кад год ми је потребна.

МАКС: Онда ти не преостаје ништа друго него да објавиш књигу.

ФРАНЦ: Брига ме за књигу! Ја умирем.

Франц очекује да ће Макс коначно рећи њраву реч. Макс зна шта се од њега очекује, али ипак ћући.

ФРАНЦ: Мислио сам да се преселим код тебе, само на кратко. Не бих вам сметао. Чак бих вам и помогао ако треба.

- МАКС: *(Осмехне се)*
Разумем те, потпуно те разумем, али у том стану живи и моја породица. Стан јесте здравији, али је и пренасељен. Твој отац је у бољој позицији.
- ФРАНЦ: Ја сам се с њим посвађао.
- МАКС: Ух, колико сам се ја сукобљавао са оцем и мирио. Па помири се и ти. Он би те могао у бању послати.
- ФРАНЦ: Знаш ли шта си ми раније говорио?
- МАКС: Знам, али то је било раније.

Бла̀о се осмехне Францу њеснувши га њо рамену. Франц се дубоко накашље.

IX СЦЕНА или *К. као кајање*
Берлин, 1917. године

Осредња хо̀елска соба. У соби су Франц и Фелис. Фелис је у сѝарој, изношеној хаљини. Франц је у сѝаром оделу. Све око њих је ѡхабано. Франц се оѝоравља након ду̀оѝрајно̀ кашља. Фелис је ѡред њега. Нежно га милује ѡ коси.

- ФЕЛИС: Треба ли ти моја помоћ?
- ФРАНЦ: Не.
(Засѝане)
Први пут смо сасвим сами. Зашто неког ниси довела?
- ФЕЛИС: Теби је до шале.
- ФРАНЦ: Не. Само ме интересује зашто никог ниси довела.
- ФЕЛИС: Шта ће нам ко?
- ФРАНЦ: Тачно.
(Засѝане)
Никада нећемо имати...
- ФЕЛИС: Знам, али ја и даље мислим да би ти био добар отац.
- ФРАНЦ: Нисам то хтео да кажем. Хтео сам да кажем да никад више нећемо имати прилике да овако сами разговарамо.
(Фелис ћу̀и)
Остављаш ме?

(Нема одговора)
Било би разумно.

- ФЕЛИС: Тераш ме?
 ФРАНЦ: Само саветујем.
 ФЕЛИС: Већ сам изгубила пет година.
 ФРАНЦ: Не би смела још да изгубиш.
 ФЕЛИС: Знам.

Дуџа и за обоје нејријатна пауза. Фелис је јако тешко. Да би сакрила своје расјоложење, одлази до прозора. Ошвара га. Прави се да хоће да се надише чистио ваздуха. Кроз прозор се чује војнички мари.

- ФЕЛИС: Једног мог драгог рођака су одвели, као оног твог јунака Јозефа К. и без суђења га осудили. Та књига је истинита.
 ФРАНЦ: Одаке ти књига?
 ФЕЛИС: Није важно, важно је да је објавиш и да одеш у лечилиште. Тамо нема овог глупог рата. Ја бих те неговала, а ти би ми читао своја дела.
 ФРАНЦ: Узми капут и иди. Ускоро ће мрак. Могла би те пресрести патрола. Рат је стигао и у Берлин, а и ја имам доста посла. Морам помоћи Отли. Поново је одбила просца по очевој мери.
 ФЕЛИС: Смем ли да останем још мало?
 ФРАНЦ: Не можеш.
 ФЕЛИС: Дошла сам да помогнем.
 ФРАНЦ: Фелис, знам колико си одувек желела да постанеш жена угледног и богатог писца, али све говори да ти то неће поћи за руком...
 ФЕЛИС: Идиоте!
 ФРАНЦ: Ово је хотел, чуће те људи.
Фелис у инајћ продорно и бесно врисне. Дограби сџаклену лампу. Разбије је о зид. Чека његову реакцију. Из суседне собе чује се луцање о зид.
 ФРАНЦ: Рекао сам ти. Од свих жена на овом свету остаје ми Отла. Она се никад неће удати.

Прилази јој. Облачи је у сџари капућ. Даје јој шешир. Она га држи у рукама.

ФРАНЦ: Шта се догодило са Гретом Блох?
 ФЕЛИС: Не знам, одавно је не виђам. Прича се да је родила некакво дете. Копилче. Будала.

Он јој сивави шешир на главу. Окрене је ка враћима. Она се окрене к њему. Тресне му шамар. Обрише сузу на свој лица. Окрене му леђа.

ФЕЛИС: Идем да нађем здравог и зрелог мужа.

Х СЦЕНА или К. као Кафка

На сцени је величанствена, бљештава хипер-машина. Крај машине су официр, гост и два мршава, бедна створења избуљених очију – војник и осуђеник. Официр се крајње сервилно понаша према госту. Намешта га у столицу и прилађује му цигарету. Гост се лежерно смешти у столицу. Пуши и клапти ножом. Посмајра машину. Осуђеник знајижелно посмајра час официра, час машину. Покушава да схвати шта официр говори, наравно, не успева. Војник се ослони на машину. Дрема.

ГОСТ: Значи, он ће ту лећи?

ОФИЦИР: *(Мазећи машину као да је прелећа љубавница)*
 Да. Чим га прикопчамо постеља ће почети да се креће. Почеће да се креће и дрљача. Погледајте само ове игле. Свака дугачка има крај себе кратку. Дугачка пише, а кратка штрца воду да би се спрала крв и да би се видело оно што је написано на телу осуђеника. Крвава вода се одводи овим жљебовима и назад утиче у овај главни жлеб, чија се одводна цев спушта у јаму.

Док ово објашњава, официр и нежно показује. Гост и осуђеник га њажљиво праће. Осуђеник се толико уноси у причу да се у једном тренутку оклизне и за мало не стирмоглави у јаму. Официр га придржи и бесно каменом погоди уснуло војника у главу. Војник се њрдне и брзо помогне официру да из јаме извуче заробљеника који се још бајрџа. Гост се улашено сиресе.

ГОСТ: Да ли му је позната пресуда?

ОФИЦИР: Не. Зашто би? Па моћи ће да је прочита на свом телу кад је машина испише.

ГОСТ: Значи, он и не зна како је примљена његова одбрана?

ОФИЦИР: (С поносом)
Стари командант и ја смо одувек сматрали да је кривица увек несумњива. Тако је то некада било. Нови командант је исувише попустљив.

Официр руком да знак војнику. Војник једним погледом распуца осуђениково одело. Одело сјадне и осуђеник је сада пошћуно го. Он збуњено покушава да прикупи одело, али му војник то не дозволи. Грубо га одводи да лежне под машину. Официр, уз помоћ војника, припрема осуђеника за казну. Официр и даље објашњава рад машине.

ОФИЦИР: Некада, за време старог команданта, извршењу пресуде је посвећивана велика пажња. Још од ране зоре људи су се у буљцима скупљали на пољу. Већ у раним преподневним сатима сва иоле добра места су већ била попуњена. Током поподнева деца су се тискала око провалије препуне крви и воде ризикујући да упадну и да се удаве. Машина је величанствено бљештала на сунцу у смирај дана.

ГОСТ: Људи су долазили добровољно да гледају извршење казне?

ОФИЦИР: Наравно! Сви су очекивали да виде просветљење на лицу осуђеника на крају дванаесточасовног извршења пресуде.

Изненада, каши којим је шребало везати осуђеника љуца услед осуђениковог врлолења. Војник збуњено предаје официру каши. Официр љужно прима каши, а затим, појући паниера, одскочи од машине и скочи пред уљашеног гостџа. Официр му обрли ноге, љанично га молећи за милосџи.

ОФИЦИР: Ја знам да су вас овамо послали да би сте утврдили да је машина сурова и стога непотребна! Али размислите молим вас господине, размислите с којим правом ми укидамо право осуђенику да дође до спознаје?

За то време је војник некако привезао осуђеника и уџурао му филц у сџи. Осуђеник љовраћа. Официр се бесно окреће осуђенику.

ОФИЦИР: О, ти стрвино! Упропашћаваш моју дивну машину!

Дограби њеџово одело и брише машину. Војник га уљашено следи.

ОФИЦИР: Господине, нови командант ми не дозвољава чак ни да набавим нове делове за машину. Погледајте само, молим вас, погледајте.

Официр довуче ѓосѓа до машине. Показује му филц, сѓавља му ѓа на шаку. Госѓ је зѓађен.

ОФИЦИР: Како да се човек не згади када је тај исти филц сисало и жвакало пре тога десетак људи?! Филц се потпуно офуцао. Нормално је да човек поврати. Али, повраћање је ипак недопустиво у току казне. Машина се тако упропашћава.

(Падне му ѓред нође)

Молим вас, кажите команданту да не упропашћава моју машину!

ГОСТ: Не верујем да вам ту могу много помоћи.

ОФИЦИР: Молим вас, господине, потребна је само ваша добра реч.

Госѓ заустѓи нешѓо да каже.

ОФИЦИР: Али дозволите, дозволите господине, не тражим од вас да доносите свој суд на пречац. Ево, извешћу за вас презентацију.

Официр да војнику ѓоследња уѓуѓсѓва. Војник довршава везивање осуђеника. Осуђеник са осмехом на лицу, махне ѓосѓу ѓре неђо шѓо ѓа војник ѓошѓуно веже. Официр у чанче усѓе кашу. Војник ѓо ѓримешѓи. Он је ѓладан.

ОФИЦИР: Цело извршење казне траје укупно дванест часова.

(Пушѓа машину)

Првих шест часова осуђеник живи нормално само што трпи болове. Зато му се ставља овај филц у уста да не галами.

Војник се бојажљиво ѓришуња чанчешѓу и узима ѓа. Исѓрва бојажљиво једе, а зашѓим све халаѓљивије. Осуђеник се бунѓ, врѓи. Официр ѓо не ѓримешѓује.

ОФИЦИР: После два сата осученик више не може да јауче и филц му се вади из уста. У чанку је топла пиринчана каша, од које човек, ако жели, може да узме што докачи језиком. Ни један не пропушта ову прилику. Тек око шест сати губи се уживање у јелу. Како се онда човек примири!

На лежѓишѓу машине је све већа ѓужва. Официр се занео.

ОФИЦИР: И најглупљем долази памет. То почиње око очију. Одатле се шири. Тај приказ би могао завести посматрача да и сам легне под дрљачу. Осуђеник тумачи запис који се све дубље исписује на његовом телу.

Око машине насипаје дрека. Осуђеник је ослободио главу и једну руку. Покушава да дохвати чанче. Тужно цвили. Војник не да чанче и бесно режи. Тек ово привлачи официрову пажњу. Он бесно одлази до машине. Бесомучно пиуче осуђеника и војника док се дрљача лагано сипушиа. При томе сва пројца илачу. Осуђеник и војник због баина, официр због беса.

ОФИЦИР: Немате смисла за лепо, немате смисла за уметност!

Госи је зрожен над овим приказом.

ГОСТ: Доста! Доста!

Сви сипану сем машине. Дрљача се и даље неумишно сипушиа.

ГОСТ: Одлучио сам! Имам негативно мишљење о тој проклетој машини и то ћу без устручавања рећи господину команданту кажњеничке колоније.

Официр над самим леђима осуђеника зауставља машину.

ОФИЦИР: Одвезуј!

Војник брзо одведе осуђеника, а заим га на једвине јаде извуче испод дрљаче. За то време официр ирлази госту.

ОФИЦИР: *(Смирено)*
Ви нисте разумели. Дозволите да вам објасним.

ГОСТ: *(Узмичући)*
Није потребно.

ОФИЦИР: Потребно је, јер нисте схватили.

Извади из цепа иаире. Одмоја један. Показује га госту.

ОФИЦИР: Да ли знате шта овде пише?

ГОСТ: Не.

ОФИЦИР: Сигурно можете одгонетнути. Хајде потрудите се мало.

Официр госта све више ирибија уз машину.

ГОСТ: Не могу.

ОФИЦИР: Можете ви то, можете!

ГОСТ: Не могу, упомоћ!

Осуђеник и војник их радознало њосмајрају са сјиране. Не мешају се.

ОФИЦИР: Можеш! Мораш! Читај!

ГОСТ: Упомоћ!

Официр бесно дограби ѓосјаа који ујлашено крикне.

ОФИЦИР: Прочитаћеш!

Официр бесно баци ѓосјаа ка машини као крју. Скине се. Леagne њод машину. Машина њочне да ради уз заглашујућу буку.

МРАК

XI СЦЕНА или К. као којулација чешко село Цирау, 1918. године

Скромна сеоска соба. У соби је брачна њосјеља. На ивици креветја је зајакован њакетј. На креветји лежи Франц. Поред њега је Ојла. Франц је болесјан. Ојла му раскојчава кошуљу лагано. Сјавља му облоге са алкохолом. Масира га.

ОТЛА: Ниси смео да идеш у шетњу. Повећава ти се температура.

Франц је њосмајра, њомилује њо образу.

ФРАНЦ: Село је лепо зими, Отла. Хајдемо заједно у шетњу.

ОТЛА: Ништа од шетње. Хоћу да те видим у кревету. Мораш да се опоравиш, да би писао. Ти си сјајан писац, Франц. Читала сам “Процес”.

ФРАНЦ: Одакле ти?!

ОТЛА: Није битно. Мораш у Праг. У Прагу је теби место. Иди у очеву кућу. Тамо ћеш имати своју собу. Моћи ћеш на миру да пишеш.

ФРАНЦ: Овде ми је лепо с тобом.

ОТЛА: Али ти је у Прагу место. Ти си писац, Франц.

Ојла га нежно њољуби. Он је њривије уз себе.

- ФРАНЦ: Страх ме је чамотиње која је завладала у кући од кад је фабрика кренула низбрдо. Ја и ти смо се увек држали по страни. Сад нам се то свети. Ја сам се разболео, а тебе сматрају уседелицом.
- ОТЛА: Не оптерећује се тим глупостима. Било им је лепо док је овај одвратни рат ишао оцу на руку. Сад кад војска губи профитирају само гробари. Али то се тебе не тиче. Ти си писац и видиш даље од једног рата.
- ФРАНЦ: *(Пољуби је)*
Волим те Отла.
- ОТЛА: Идеш ли у Праг?
- ФРАНЦ: Идемо заједно.
- ОТЛА: То не може.
- ФРАНЦ: Зашто?
- ОТЛА: Заљубила сам се. Он је хришћанин, официр. Доћиће овде, да се договоримо. Живећемо заједно.
- ФРАНЦ: Шта си то наумила? Вуцараш се са војницинама!
- ОТЛА: Он је официр!
- ФРАНЦ: Још горе! Јеврејка и хришћанин! Где је она твоја страст према свом народу?
- ОТЛА: Нестала у рату као и други идеали. Од идеала се не живи. Ја хоћу човека који ће са мном кроз живот храбро ићи.
- Франц је снужен.*
- ОТЛА: Венчаћемо се! Он има новца! Способан је. Започећемо наш посао!
- ФРАНЦ: Шарене лаже! Хоће само да те искористи!
- ОТЛА: Утуви у главу, ја га волим! Ако треба због њега ћу и кућу и заједницу да напустим.
- ФРАНЦ: А ако он тебе напусти?
- ОТЛА: Шта те брига?!
(Смири се)
Молим те однеси овај пакет у Праг уместо мене. Морам га видети.

ФРАНЦ: Толико га волиш?
 ОТЛА: Да.
(Даје му њакет)
 Измисли зашто ја нисам дошла и молим те, не дозволи им да дођу овде на село.
(Франц је снужден)
 Не брини, наћи ћеш и ти жену која ће те волети.

ФРАНЦ: Не верујем.
 ОТЛА: Хоћеш, мили мој.
 ОТЛА: Пољуби Франца.

XII СЦЕНА или *К. као Милена коју воли Кафка*
 један лепо парк, 1920. године

Идилнични парк у пролеће. Пуно цвећа, сунца, птица. Парк је збогово пуст.
Ту је само један заљубљени пар – Франц (Кафка) и Милена (Јасенска-Полак). Њих двоје су загрљени. Они се љубе као најзаљубљенији пар на свету.

ФРАНЦ: Волим те, Милена.
Милена му не одговори, већ се само нежније скупи у његовом загрљају.

МИЛЕНА: Лепо ми је, лепо ми је с тобом. Хајде да се никада не растанемо.

ФРАНЦ: Хајде.
Франц јој убере један цвет и придода га великом букету који је већ раније поклонио Милени.

МИЛЕНА: Франц, зашто никад не пишеш о љубави?
 ФРАНЦ: Пишем о тами, болу, изгубљености.
 МИЛЕНА: Зашто, онда, нема мржње? Нико никога не мрзи, нико никога не воли, сви су... Љубазни.

Уместо одговора, обоје се насмеју. Милена закачи за Францов ревер један цвет. Затим га помирише, пољуби.

МИЛЕНА: Волим начин на који пишеш, начин на који ћутиш, ... на који постојиш...

ФРАНЦ: Постојим заједно с тобом.

МИЛЕНА: ... Трајање...

Франц нагло поодигне Милену. Она одушевљено цикне. Заврше се заједно у крућ. Врше се дуго, смеју се. Милена испустии цвеће. Оно се разлейи, унаоколо. Пада по Францовом сакоу, глави.

МИЛЕНА: Престани, престани, врти ми се у глави... Франц!

ФРАНЦ: Волим те, Милена.
(У близини се зачује некакав шум, смех пролазника. Франц се шрће)
Увек помислим на твог мужа, Милена.

МИЛЕНА: Он није овде.

ФРАНЦ: Знам, али ти ћеш отићи.

МИЛЕНА: И опет се вратити.

ФРАНЦ: Дуг је пут од сазнања да нисам тужан због твог одласка, не заиста тужан, до сазнања да сам због твог одласка ипак бескрајно тужан. Додуше: туга није оно најгоре.

МИЛЕНА: Беч и Праг су заиста далеко после овог рата. Писаћу ти... писаћеш ми.

ФРАНЦ: Ти се, као писац, јако лепо развијаш. Паметна, добра, храбра, мила... списатељица. Ја нећу више писати.

МИЛЕНА: Франц...

ФРАНЦ: Ја ћу те волети.

МИЛЕНА: Зашто никада не пишеш о љубави?

Граја у парку постојаје гласнија и ремети идилу заљубљеног пара.

МИЛЕНА: Желим те.

ФРАНЦ: Колико још имамо до поласка твог воза за Беч?

МИЛЕНА: Још три сата.

ФРАНЦ: Онда се враћаш мужу, новинама, књигама, писању...

МИЛЕНА: Идемо у хотел.

ФРАНЦ: Када ћу те поново видети?

МИЛЕНА: Писаћу, пиши ми...

ФРАНЦ: Када ћу те поново видети?

МИЛЕНА: Пиши ми о љубави.

ФРАНЦ: Сâм сам. Боли ме, Милена...

Бука у њарку њосѡаје врло ѓласна. Деца циче. На сцену долеѡи шарена, дечија лойѡа. Њих двоје се раздвајају. Пођу заједно, једно њоред друђођ, замиѡљени.

XIII СЦЕНА или *K. као каверна*
У кафани на обали балтичког мора 1923. године

За једним сѡолом седи Франц. Исѡред њеђа је ѡањир са ѡасуљем. Пасуљ се ѡуѡи. Франц је замиѡљен. Једе лађано, безвољно. За суседним сѡолом седи Дора. Покисла је као миѡи. Лађано ѡдрхѡава од зиме. Хаљина јој је мокра. Срче чај. Пођледом уѡија ѡасуљ. Франц одђурне ѡањир. Не може више да једе. Дора се осмели. Седне за њеђов сѡо.

ДОРА: Здраво. Ја сам Дора.

Пруђи му руку. Они се рукују. Франц је са чуђењем ѡсмаѡира.

ДОРА: Јесмо ли се ми већ негде срели? Јесмо! Само да се сетим где.

(Пажљиво ѓледа Франца)

Концерт? Позориште? Књижевно вече?

(Франц се насмеје)

Књижевно вече! Ти си писац. Ето одакле се знамо. Ми смо колеге.

ФРАНЦ: Ти пишеш?

ДОРА: Па не баш, али волим да читам.

ФРАНЦ: Шта на пример?

Дора се дубоко замисли. Размиѡља.

ДОРА: Перл Бак, сестре Бронте. Јеси ли читао “Орканске висове” ?

ФРАНЦ: Нисам.

ДОРА: Прочитај. То је литература!

Дора дискреѡно мерка Францов ѡањир ѡун ѓоѡово недирнуѡођ, ѡоѡлођ ѡасуља. Франц је ѡсмаѡира. Дора је ѡо ѡримерѡила. Скрене ѡођлед на друђу сѡрану.

- ДОРА: Чудо једно како су ти писци несрећни људи. Ето на пример, сестре Бронте. Скоро да су гладовале, а какве су књиге писале!
- ФРАНЦ: Јеси ли гладна?
- ДОРА: Ја? Ма какви! Сад сам вечерала!
- ФРАНЦ: Ни ја нисам гладан. Онда да вратимо овај пасуљ у кухињу, па да наставимо о књижевности. Келнер!
- ДОРА: Стани! Зар тим дерикожама да враћаш пасуљ? Ја им не би'ни тањир вратила.
- ФРАНЦ: Шта да радим с пасуљем?
- ДОРА: Поједи га.
- ФРАНЦ: Не могу. Мислио сам ако би ти, случајно, могла.
- ДОРА: Ја сам баш вечерала, али штета је да се врати у кухињу кад си га већ платио.

Дора навали на пасуљ. Кашиком њега пасуљ у уста. Руком њега хлеб. Дора једе алаво и са великим уживањем.

- ФРАНЦ: Пријатно.
- ДОРА: *(Уста са јелом)*
Хвала, а шта ти пишеш?
- ФРАНЦ: Углавном приче и романе.
- ДОРА: Ммм, то је добро. А јел' имаш нешто овде да ми покажеш?

Франц из џепа вади књижицу. Дора је узима. Прелистаје са јелом. Прелистава је овлаш.

- ДОРА: Изгледа занимљиво. Е, ал' после ћу лепо да је прелистам. Не ваља кад се пасуљ хлади.

Дора наслада са јелом, њеново се заборави. Навали на пасуљ. Брзо њој једе сав пасуљ. Кашику олиже. Хлебом обрише тањир. Затим зајали циџарету. Са великим задовољством њовуче дим. Тресне њега у тањир.

- ДОРА: Е а сад ово да видимо.
(У књизи њонађе чланак)
Шта је ово?
(Чита)
У ал' си ти неки мрачан тип. Је ли, да ниси ти неки пророк, а?

- ФРАНЦ: Нисам.
- ДОРА: Па како си све ово предвидео?
(*Чиџа*)
Светски ратови, отуђење, распадање друштва, распадање личности... хе-хе. Ко је ово писао?... Макс Брод. Никад чула!
(*Францу*)
Е, а је л' мора писац обавезно да буде и пророк?
- ФРАНЦ: Шта ти мислиш?
- ДОРА: (*Немарно слегне раменима*)
Ја не волим тешку литературу. Подсећа ме на Толстоја. Отпадно ти руке кад га носиш. Кад будем писала, писаћу к'о Перл Бак.
- ФРАНЦ: Кад ћеш почети да пишеш? Као Перл Бак?
- ДОРА: Ма... не знам. Има времена.
- Чиџа Францову књижицу њрескачући сџранице. Церека се.*
- ДОРА: Уметник у гладовању! Који идиот!
- ФРАНЦ: Ти све површно схваташ.
- ДОРА: То што ми се не свиђа твоја прича, не значи да сам глупа. Ја само не волим да будем гладна. То ти је. Волим да једем наранџе. Волела би'да живим на мору, да једем наранџе, чоколаду, да будем zgodна, носим лепе хаљине и шетам се плажом с сунцобраном и шеширом... А увече игранка, шампањац и гала, вечера...
- ФРАНЦ: Ја сам чиновник у пензији и не бих волео ништа више.
- ДОРА: Немој ми рећи да си од оних који само чекају да цркну? Ја сам од мог маторог побегла зато што ме тер'о да се удам за касапина из Гегенбаха.
- ФРАНЦ: А ја сам се сукобио са својим оцем јер ми није дао да пишем.
- ДОРА: Е, да ниси ти од оних што су цео живот страћили у књиге?
- ФРАНЦ: Није искључено.

ДОРА: Шта ће ти књиге кад умреш? Од њих могу имати вајде само други. Такве треба заврнути. У животу је најважније лепо живети. Кад будеш мртав бар ћеш имати чега да се сећаш.

Франц усџаје. Облачи каиџи.

ДОРА: Где ћеш?

ФРАНЦ: Кући. Касно је. Ти нећеш?

ДОРА: Па, ја сам побегла. Живим овде – онде.

ФРАНЦ: *(Седне)*
Зашто не поћеш са мном?

ДОРА: Код тебе?
(Франц климне џлавом)
Како се зовеш?

ФРАНЦ: Франц.

ДОРА: Франц, ај' плати мој чај.

XIV СЦЕНА или *К. као кревеи*
Берлин, 1924. године

Бедна Францова соба. Франц је у кревеи. Дора му доноси чај. Франц је озбиљно болесџан.

ФРАНЦ: Доро, крајње је време да одеш од мене.
(Нема одџовора)
Стан ми је лош, здравље још горе, пензија никаква...

ДОРА: Ууу! Ма ми сјајно живимо! Да ти само видиш где људи живе овде у Берлину због инфлације. Ми смо на коњу.

ФРАНЦ: Али Доро. Ти си млада, лепа, здрава. Могла би да наћеш хиљаду млађих...

ДОРА: Шта ће ми хиљаду млађих клипана?

ФРАНЦ: Али ја ти нисам ни љубавник.

ДОРА: Зато си ми пријатељ. Помог'о си кад ми је било тешко. Сад је мој ред. Да видиш кога сам довела. Зажмури и кажи драгичка
(Франц је џослуша)
Та-на-на-нааа!

Дора ошвара враиша. На враишима је Макс Брод. Носи букеи цвећа и бомбоњеру. Елегантно их љуби Дори. Дора их одушевљено узима. Макс је љуби у руку.

МАКС: Дуго се нисмо видели, пријатељу.

Док они љуби, Дора начиње бомбоњеру.

ФРАНЦ: Зашто си дошао? Нисам те звао.

МАКС: Познато ми је да имаш дугове и да ни за лекара немаш. С обзиром ти не умеш да изнађеш решење, ја сам ти нашао издавача. Објавићеш “Процес”. Хонорар је пристојан.

ДОРА: Колики је тај хонорар?

МАКС: Довољан за пола године пристојног живота.
(Дора је изненађена)
Ја ћу написати предговор и поговор. Ово је уговор.
(Пружа му уговор)
Овде потпиши.

ФРАНЦ: ... ако нећу? Ти никад ниси разумео оно што пишем.

ДОРА: *(Уста су јој пуна чоколаде)*
Франц, потпиши уговор. Морам да платимо кирију.

ФРАНЦ: *(Максу)*
С тобом сам се не једном насанкао.

ДОРА: Ма мани се тих старих рачуна! Газдарица прети затвором ако не платимо кирију!

МАКС: Берлин је узаврео. Радници штрајкују. Нездрави затвори су пуни бунтовника.

ДОРА: Мораш у санаторијум, Франц.

МАКС: Зашто не дозвољаваш да ти помогнем? Читавог живота си желео да објављујеш књиге. Сад ти се жеља испуњава.

ДОРА: *(Понуди Франца чоколадом)*
Чак и да нећеш да штампаш књиге и да се помириш са Максом, кирију мораш платити.

ФРАНЦ: Прекини да жваћеш!

Макс јој намигне. Да девојци знак руком да изађе. Дора слегне раменима. Изађе.

- МАКС: Зашто си груб према њој?
- ФРАНЦ: Дао бих све на свету да је додирнем. Али не смем. Бојим се. Болест ме је сатрла. Бојим се да ми то могла и сама открити.
- МАКС: Онда је крајње време да одеш у Праг. Тамо те чека Отла. Од ње се не мораш крити.
- ФРАНЦ: Отла има довољно својих проблема.
- МАКС: Нема. Посао јој одлично иде. Ваљда њој верујеш.
- ФРАНЦ: Хоћеш ли ти са мном?
- МАКС: Не. Идем около. Имам важна посла.
- ФРАНЦ: Пишеш неки чланак?
- МАКС: Да.
- ФРАНЦ: У чланцима си, што се мене тиче, увек писао глупости.
- МАКС: Можда, али и други су. То је за тебе добро. Твој спис је неизменљив. Мишљења су често само израз очајања због тога.
- ФРАНЦ: *(Насмеје се)*
То је “Процес”.
- МАКС: “Процес”.

XV СЦЕНА или К. као Кафка

Аишеље сликара Титторелија на једном од судских шавана. Јозефа К. буљук девојчица уводи у аишеље. Држе га за руке и журају испред себе, не дозвољавајући му да се оћргне. Јозефу К. се дубоко наклони сликар Титторели који га дочекује у аишељеу.

ТИТОРЕЛИ: Судски сликар Титторели, Вама на услузи господине К.

Јозеф К. је збуњен. Гледа око себе. Девојчице се смејуље. Титторели им да знак да се не смеју.

ТИТОРЕЛИ: Господине Јозеф К. седите. Раскомотите се. Осећајте се као у својој кући.

Девојчице скидају каиуи Јозефу К. Мноишво њихових руку мили по њеџовом шиелу. Девојчице му раскоиџавају сако. Тишорели им да знак да иресиану.

ТИТОРЕЛИ: Ви сте невини?

ЈОЗЕФ К.: Да, сасвим, али... Ви свакако познајете суд боље од мене. Ја не знам много више од онога што сам чуо, мада од сасвим различитих људи. Сви се слажу у томе да се лакомислене оптужбе не подижу и да је суд, кад већ једном оптужује, чврсто убеђен у кривицу оптуженог и тешко се може разуверити.

Док ово џовори, око збуњеноџ Јозефа К. су се размилеле девојчице. Смесишле су се крај њеџа на кревеи, иодвукле се исиод кревеиџа, између њеџових ноџу. Једном речју – окуишрале џа.

ТИТОРЕЛИ: Тешко?! Суд се никако не може разуверити!

ЈОЗЕФ К.: Да.

I ДЕВОЈЧИЦА: Титорели! Хоћеш ли и њега сликати?

II ДЕВОЈЧИЦА: Титорели, немој да сликаш тако ружног човека.
(Оишиши смех)

ТИТОРЕЛИ: Ако се не смирите, избацићу вас низ степенице.

Девојчице усшукну.

ТИТОРЕЛИ: Извините господине К. И оне припадају суду.

ЈОЗЕФ К.: Како?

ТИТОРЕЛИ: Уопште, све припада суду. Изгледа да ви немате увид у суд, али пошто сте невини, то вам није поребно. Ја ћу вас сам избавити.

ЈОЗЕФ К. II Како?

I ДЕВОЈЧИЦА: Титорели по некад драге воље помаже јадницима који имају процес, наравно под условом да је уверен у њихову невиност.

ТИТОРЕЛИ: У вашем случају, пошто сте Ви потпуно невини ја ћу предузети следеће... Заборавио сам да вас питам какву врсту ослобођења желите. Има три могућности: Стварно ослобођење, привидно ослобођење и одуговлачење. Стварно ослобођење је, наравно, најбоље, али ја вам ту ништа не могу помоћи. О томе одлучује само невиност осуђеног. Сем тога, ја нисам чуо ни за један процес који се завршио потпуним ослобађањем оптуженог.

ЈОЗЕФ К.: Од толиких оптужених зар ни један није био невин?

П ДЕВОЈЧИЦАНИ један није био ослобођен.

Једна девојчица седне у крило Јозефа К. Смеје се.

ТИТОРЕЛИ: У обзир, дакле, долазе привидно ослобођење и одуговлачење. Код привидног ослобођења оптужници се додаје потврда о невиности. Оптужени се привремено ослобађа, уз могућност да неком од наредних прилика буде поново ухапшен и тако се поново нађе на почетку.

ЈОЗЕФ К.: Друго привремено ослобођење је, вероватно, теже добити.

ТИТОРЕЛИ: Не, зашто? Суд је унапред предвидео могућност поновног хапшења.

Јозеф К. њешко уздахне.

ТИТОРЕЛИ: Вама је вруће? Па раскомотите се!

Девојчице Јозефу К. скидају сако.

ТИТОРЕЛИ: Наравно, одуговлачење захтева мање енергије, али се зато морате непрекидно ангажовати око процеса, не дозвољавати му да изађе из најниже фазе.

Јозеф К. се љуши. Он усњаје. Девојчице се комешају.

ТИТОРЕЛИ: Но, шта сте одлучили?

(Нема одговора)

Не морате журити са одоговором. Слободно размислите.

ЈОЗЕФ К.: Гушим се. Овде је тако загушљиво. Морам напоље.

Јозеф К. најрави корак. Девојчице оиварају вратица. С друге стране вратица се назире пошављен сиво за којим седе особе.

ЈОЗЕФ К.: Шта је то?

ТИТОРЕЛИ: Судске канцеларије. Зар не видите? Суд је свуда око нас.

ЈОЗЕФ К.: Зар нема излаза?

ТИТОРЕЛИ: Како да не, само изволите.

Титорели изведи Јозефа К. кроз отворена врата.

XVI СЦЕНА или К. као крӯ
Праг, 1924. године

Триезарија у породичној кући Кафка. Франц улази на врата кроз која је изашао Јозеф К. иако да триезарија изгледа као наставак Титорелијевог ашеља.

ЈУЛИЈА: Ах, како је дивно што смо сви поново на окупу! Наша је срећа што се нисмо разишли у она луда ратна времена.

Францу прилазе сестре и мајка и брижно га сављају за сто. За столом је све на изглед исто као на почетку, само су људи старији и атмосфера је нешто живља. На челу стола и даље седи отац. Ђуџи и срче сују. Мајка брижно сита у шањир сују Францу. Вали му додаје кашику.

ФРАНЦ: *(Оцу)*
Чуо сам да је с фабриком поново све кренуло боље.

ХЕРМАН: *(Тргне се)*
Да, добро. Отла и њен муж су је преузели, они то раде добро... Ја, ти си мени једини син, 'тео сам с тобом о многим сварима да разговарам...

ЕЛИ: Знаш, у фабрици је кренуло још боље од када је за пословођу дошао мој Јосиф.

ВАЛИ: Не ради у нашој фабрици само твој Јосиф.

ЕЛИ: Шта си тиме мислила да кажеш?

ОТЛА: Еј, полако, није Франц дошао да слуша ваше свађе.

Сестре уђуће, али отац и даље покушава да каже нешто.

ОТЛА: Шта је тата, хоћеш још супице?

ХЕРМАН: Не, 'тео сам да кажем да имам о многим стварима са њим да разговарам.

(Засиане)
Кад дођеш у тај санаторијум, мање ради, одмори се, шта ће ти романи, ако...

У последњем моменџу се заустџави да не каже џодрешну реч. Јулији се оџме уздах.

- ОТЛА: Све ће бити у реду, мама. За нашег Франца сам одабрала најбољи санаторијум. Кирлинг.
- ХЕРМАН: За новце не брини, немој да штедиш. Слаћемо ти. Шта год тражи лекар, ти дај.
- ЈУЛИЈА: И пиши нам.
- ХЕРМАН: Да, пиши.
- ФРАНЦ: Писаћу. Хвала ти Отла што ме шаљеш у санаторијум. Не разумем само како си могла да се измириш са њима. Они су према теби били неупоредиво суровији него према мени.

Сви су се узмували, чак и оџац који не схваџа џоџијуно иџа се доџађа.

- ОТЛА: Ако мени не смета, шта се ти буниш?
- ЈУЛИЈА: Франц, ми смо срећна породица. Не треба копати по старим неспоразумима.
- ВАЛИ: Испоставило се да је добро што се Отла удала за способног католика. Сада имамо пријатеље на обе стране.
- ФРАНЦ: Шпекулација је шпекулација, што би рекао наш отац.
- ОТЛА: Тачно тако. А сад да прећемо на лепше теме. Франц, многи хвале твоје романе и приче. “Процес” нарочито...
- ХЕРМАН: Е и о томе сам ’тео с тобом да разговарам! Види само шта је један учени рабин о теби напис’о.

Сав узбуђен, дрхџавом руком, из џрслука вади новчаник. Цей се налази негде око срца. Херман џажљиво из новчаника вади некакав џаџир џресавијен неколико џуџа. Веома џажљиво џа размоџава. То је исечак из новина.

- ХЕРМАН: “Песник светског страха, који слика мучну борбу човеку да схвати смисао живота у несхватљивим случајностима...”
- ФРАНЦ: Прочитао си нешто од мојих прича?

- ХЕРМАН: А шта ћу ја да проверавам. Има ко је плаћен за то. То је... уметност.
- ОТЛА: Ми ипак знамо шта је то уметност. Одлучили смо да објавимо све твоје радове. Макс ће писати предговор и поговор.
- ФРАНЦ: А ако ја нећу?
- ОТЛА: Онда чеш бити ти крив.
- ФРАНЦ: То је заблуда. Како може човек да буде крив? Та ми сви смо људи и сви једнаки.
- ОТЛА: Тако обично говоре кривци.
- Франц лађано усџаје од сџола.*
- ОТЛА: Франц, сад се процес не може зауставити. Врати се.
- Франц се џовлачи идући уназад. Излази. Враџа се за њим заџварају.*

XVII СЦЕНА или *К. као казна*
санаторијум Кирлинг, 1924. године.

Соба из џрве сцене. Франц сџоји џоред бочних враџа. Веома је замишљен. Не џримећује да су у соби Дора Даиманиџ и Макс Брод.

- МАКС: Стигао сам Франц.
(Франц се џрђне)
Пуно те поздравља Отла. Мајка и отац желе да те посете. Сви жељно очекују да оздравиш и да нам се вратиш у Праг.
- ФРАНЦ: *(Замишљен је)*
Реци ми, да ли је криво што не пишеш као ја?
- МАКС: Не.
- ФРАНЦ: Зашто онда не објављујеш ништа своје?
- МАКС: Зато.

ФРАНЦ: У реду. Добићеш све моје радове. Волео бих да их спалиш.
(Пауза)
То су плодови таме. Моје таме. Мени је сада потребна светлост.

МАКС: У реду.

Макс се маши за свежањ у коме су радови. Франц га заустави.

ФРАНЦ: Од тебе тражим само једно. Донеси ми корпу пуну наранџи.

Франц пустиша Макса да узме радове.

ФРАНЦ: Учинићеш како смо се договорили?

МАКС: Зар сумњаш у мене?

ФРАНЦ: Увек. Међутим, ти си ипак довољно себичан и љубоморан писац, да тако нешто урадиш.

МАКС: Добићеш наранџе.

Макс одлази. Враћа се зајварају.

ФРАНЦ: Тама таме.

ДОРА: Шта ће ти наранџе?

ФРАНЦ: Да једемо, љубави моја.

Он је узима у загрљај. Љуби је дуго и нежно.

XVIII СЦЕНА или К. као Кафка

Чини се да сцена је један велики кавез. Кавез се налази у циркусу и из off-a доиру крици живоишња. По кавезу је разбацана слама. Чувар је замишљен. Чисти мейлом кавез. Одједном се из љомиле сламе појављује једна бела, мршава рука са дуљачким кажипрсјом. Рука га позове. Чувар је уљашен.

ЧУВАР: Шефе!

Рука га одлучно позове к себи.

ЧУВАР: Шефе!

Шеф долази. Чувар му показује руку. Обојица су зачуђени. Бојажљиво прилазе руци која их зове. Надносе се над руком. Из сена се помаља уметник у гладовању. Веома је измучен.

УМЕТНИК: Колико је прошло?! Више од четрдесет дана?

Шеф и чувар се зачуђено погледају.

УМЕТНИК: Гладовао сам више од четрдесет дана?

ЧУВАР: Па шта?

УМЕТНИК: Па, ја сам уметник у гладовању!

Шеф и чувар се зачуђено погледају.

ШЕФ: Да, постојао је један такав. Био је велика вашарска атракција.

ЧУВАР: Како смо га заборавили овде?

ШЕФ: Кад сам га преузео од његовог бившег менаџера испоставило се да више нико није заинтересован за њега, а код мене ко не заради за хлеб има да гладује.

УМЕТНИК: Али ја сам уметник у гладовању! Ја сам превазишао себе. Гладовао сам више од четрдесет дана!

Уметник несурним кораком бауља ка њима. Шеф и чувар су ућлашени.

ЧУВАР: Мора да је пуно гладан. Да му дамо да нешто поједе?

УМЕТНИК: Гладовао сам више од четрдесет дана!

Шеф и чувар су доштерани до решетки. Чувар сече мейлу.

УМЕТНИК: Ја сам уметник! Уметник у гладовању!

Уметник се сруши на сламу. Шеф брзо излази из кавеза. Оставља чувара у кавезу. Затвори врата.

ШЕФ: Почисти кавез.

Шеф ситоји иза врата. Чувар брзо мейлом згрће сламу на тело уметника у гладовању.

FADE OUT

XIX СЦЕНА или *К. као крај*
Прашко гробље, 1925. године

Леј, њролећни дан. Франц долази из једног уља. Осврће се око себе. Носи кориу њуну наранџи. У сунројном уљу је надгробни сјоменик. Он оде до њега. Подигне надгробну њлочу. Уђе у гроб. При дизању њлоче, склизне увела ружа. Франц мало измакне њлочу. Исјружи руку. Најиша цвей. Враши га на њлочу. На сцену долази њворка коју њредводе Макс и Ојла. Сви акјери Францове живојине драме су у њој њворци. Док они њрилазе гробу, Франц зајвара гроб изнујра. На зачељу колоне иде Милена. Она носи свеж њуљолак руже. Склони са њлоче сјари. Сјавља нови.

ВАЛИ: *(Својој сесјри Ели)*
Тако она сваке недеље.

МАКС: Пре тачно годину дана, 1924, у чешком санаторијуму Кирлинг, после дуге болести умро је наш велики и никад прежаљени пријатељ, брат, син, писац XX века – Франц Кафка!

ДОРА: *(Милени)*
Зар је могао бити и писац неког другог века него оног у коме је живео?

Милена јој не одговори. Зури исјред себе.

МАКС: Франц Кафка је писао најјаснију и најлепшу прозу, која се у наше време ствара на немачком језику. Живео је тихим и повученим животом нас обичних грађана, али то је било само наизглед!

Јулија бризне у њлач.

ОТЛА: У реду је мама, у реду, све се лепо завршило.

МАКС: Јер! Његова решења, а можда и недостатак решења, допуштају тумачења која се не изричу јасно, већ, да би била заснована, захтевају да буду читана поново и са нове тачке гледишта. Он је био пророк! Прорекао је светско лудило, ратове, катаклизму света је осетио у најдубљим дубина својих вена, своје крви. Зато је и умро!

Током говора Макс све жешиће, све луђе гесјикулира. Гроб се бучно ојвара. Франц журно излази из гроба за време говора. То нико не њримећује. Франц одлази. Гроб осјаје ојворен.

МАКС: Слава му!

Сви бацају цвеће у отворени гроб. Франц из корпе вади наранџу. Љушићи је, а коре падају на земљу. Франц крене са сцене. Заустави се. Осети да га је Милена приметила. Њих двоје се зледају један крајак иренућак. Она жели да пође за њим. Он се окрене ка публици у позоришној сали. Ољушићи поморанџу. Располови је. Парче стави у усну. Глумац који игра Франца силази са сцене. Одлази из сале. Пролази поред публике.

ОТЛА: Макс, дивно је што си сачувао његове радове. Твоје име ће бити златним словима уписано у историју књижевности.

Скуи на гробу се лагано ољушића.

МАКС: *(Неформално)*
Пут који је толико тражио је, у ствари, наш пут. Али, на жалост, није га успео пронаћи. Зато се препустио књижевности. Да, гадио се спољњег света, чак се и свог тела гадио.

Грешино деће плаче. Она га без успеха покушава уљуљати.

ГРЕТА: Стално плаче!

ВАЛИ: Дођи ти код твоје тете.

Вали уљуљкује деће.

ХЕРМАН: Сви смо ми поносни што смо имали таквог сина!

ФЕЛИЦИЈА: И ја сам поносна. Вереница писца XX века! Како то добро звучи!

А Франц је отишао, отишао са сцене, из позоришне сале, отишао кроз.

КРАЈ